

Avusturya Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinin Avrupa Siyasetine Etkisi

M. TACEDDİN KUTAY

- Avusturya’da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimleri Avrupa ve AB açısından ne anlam ifade ediyor?
- Seçim sonuçları Avrupa’da yaşayan Müslümanlar ve Türkiye için ne gibi sonuçlar doğurur?
- Avrupa ve AB, aşırı sağın yükselişine neden tepkisiz?

GİRİŞ

Avrupa tarihinin kudretli imparatorluğu Avusturya Birinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa siyasetinde artık ağırlığı hissedilmeyecek derecede küçülmüş bir devlet haline geldi. Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu’nun en uzun süreli payitahtı olan Viyana, Macaristan’ın bağımsızlığına kavuşması ve Balkanlardaki toprakların da yitirilmesinin ardından Avrupa içinde sıkışmış bir Avusturya’nın başkenti olmakla iktifa etmek zorunda kalmıştı. Her ne kadar Avusturya Avrupa siyasetinin temel aktörlerinden biri olmaktan çıkmışsa da Avusturyalılar iki savaş arası dönemin ve İkinci Dünya Savaşı’nın en önemli aktörleri olagelmışlerdir. Şüphesiz bu aktörlerin en önemlisi Adolf Hitler’dir. Dünyanın bir Alman olarak tanıdığı Hitler öz be öz Avusturyalıdır; tıpkı kendisine yoldaşlık eden pek çok Nazi gibi. Avusturya Nazi Almanyası’na bile isteye iltihak etmiştir. Nasyonal Sosyalizm sadece Almanya’da değil, Avusturya’da da kurtarıcı olarak görülmüş, milyonlar Hitler’i bir Mesih gibi karşılamıştı; o kadar ki Hitler Viyana’nın Heldenplatz meydanındaki mitinglerinde iki milyona yakın dinleyiciye hitap etmiştir, üstelik Viyana’nın nüfusu bu dönemde iki milyon civarındadır. Buna rağmen

men savaş sonrası Avusturya Almanya’nın suç ortağı olarak değil “kurbanı” olarak kabul edilmiş, Avusturya Almanya’ya nazaran çok ufak bedeller ödeyerek Nazi rejiminin manevi yüklerinden kurtulmuştur. Avusturyalılar bu sebeptendir ki Almanların Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP) rejimi ile ilgili taşıdıkları mahcubiyeti büyük oranda taşımazlar. Bundan dolayı Avusturya siyaseti aşırı sağ söylemlere Alman siyasetine nazaran çok daha geniş bir saha sunar.

Liberal bir parti olarak kurulan Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ-Freedom Party of Austria) bu sahanın sağladığı olanaklar kullanılarak seksenlerin sonunda Jörg Haider liderliğindeki aşırı sağ fraksiyon tarafından ele geçirilmiş, akabinde 1999 seçimlerinde zirvesine ulaşan bir yükseliş trendine girmiştir. 1999 yılında yapılan parlamento seçimlerinde FPÖ’nün aldığı yüzde 26’lık oy oranı ile iktidar ortağı olması Avrupa Birliği’nde (AB) büyük bir endişe yarattı. AB’nin henüz dört yıllık en genç üyesi olan Avusturya’da aşırı sağ bir partinin iktidar ortağı olmasını kabullenemeyen Birlik, Avusturya’ya baskı yaparak FPÖ’yü koalisyonundan çekilmeye zorladı. Haider’nin FPÖ’sü bu darbe ile yıkılmadı ancak oy oranı düştü. Açığa çıkan

M. Taceddin KUTAY

Viyana Ünivesitesi’nde Psikoloji, Siyaset Bilimi ve Teoloji eğitimi alan M. Taceddin Kutay Türk-Alman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde araştırma görevlisidir. Kutay’ın çalışma alanları polito-psikoloji, oksidental kültür, kilise-siyaset ilişkisi ve sekülerizasyon teorileridir.

yolsuzluklar sonrası FPÖ'den ayrılmak zorunda kalan Haider ve ekibi Avusturya'nın Geleceği için İttifak (BZÖ-Bündnis Zukunft Österreich) isimli bir parti kurdu. FPÖ'nün lider koltuğuna oturan dış teknisyeni H. C. Strache bütün politikasını Türk ve İslam karşıtlığı üzerine bina etti. Strache 11 Eylül sonrası rüzgarı arkasına alarak her seçimde oy oranını artırdı. FPÖ'nün yükselişi 2016 yılında yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turunda zirve noktasına ulaştı öyle ki Strache'nin adayı Norbert Hofer her iki Avusturyalıdan birinin oyunu almayı başardı.

SEÇİMLER AVRUPA İÇİN NE ANLAMA GELİYOR?

Avusturya cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turu tam bir foto-finiş ile neticelendi. O kadar ki 22 Mayıs Pazar akşamı aşırı sağ FPÖ'nün adayı Norbert Hofer seçim zaferini ilan etmiş ve kutlamalar başlamıştı. Ancak 23 Mayıs Pazartesi günü mektup oylarının sayılmasının ardından Yeşiller Partisi'nin adayı Dr. Alexander Van der Bellen'in seçimi birkaç bin oy ve bindelik dilimlerle kazandığı anlaşıldı. Avusturya en önemli siyasal sermayesi Türk ve Müslüman karşıtlığı olan aşırı sağcı bir cumhurbaşkanının ülkesi olmaktan birkaç bin duyarlı seçmen sayesinde kurtuldu. Bununla birlikte seçim sonuçları bir gerçeği gözler önüne sermesi bakımından önemlidir. Her iki Avusturyalıdan biri aşırı sağcı bir adaya oy vermiştir. Pek çok analist bu durumu Avusturya'nın çeşitli dinamiklere göre iki kutba ayrılması şeklinde okumuştur.

Bu sonuç sadece Avusturya siyaseti açısından önemli olmanın çok ötesindedir zira Avusturya siyasetinin karşı karşıya bulunduğu çıkmaz tüm Avrupa'nın ortak sorununa işaret etmektedir: Avrupalı seçmen merkez siyasetten giderek uzaklaşmakta, umudunu popülist partilerde aramaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrası sürekli olarak Avusturya siyasetinin merkezini teşkil etmiş olan "Hristiyan Demokrat" ÖVP ile "Sosyal Demokrat" SPÖ'nün oy oranları tarihin en düşük seviyesine indi. Oysa ÖVP'nin oy oranı 2000'lerin ilk yarısında yüzde 45'leri görmüş, ÖVP lideri Schüssel yıkılmaz sanılan bir iktidara kavuşmuştu.

TABLO 1. BİRİNCİ TUR SEÇİM SONUÇLARI

	Oylar	Yüzde
Seçmen Sayısı	6.382.507	
Verilen Oy	4.371.825	68,50
Geçersiz Oylar	92.655	2,10
Geçerli Oylar	4.279.170	97,90
BİRİNCİ TUR SEÇİM SONUÇLARI (ADAYLARA GÖRE DAĞILIM)		
	Oylar	Yüzde
Dr. Irmgard Griss	810.641	18,90
Ing. Norbert Hofer	1.499.971	35,10
Rudolf Hundstorfer	482.790	11,30
Dr. Andreas Khol	475.767	11,10
Ing. Richard Lugner	96.783	2,30
Dr. Alexander Van der Bellen	913.218	21,30

TABLO 2. İKİNCİ TUR SEÇİM SONUÇLARI

	Oylar	Yüzde
Seçmen Sayısı	6.382.507	
Verilen Oy	4.643.154	72,70
Geçersiz Oylar	165.212	3,60
Geçerli Oylar	4.477.942	96,40
İKİNCİ TUR SEÇİM SONUÇLARI (ADAYLARA GÖRE DAĞILIM)		
	Oylar	Yüzde
Ing. Norbert Hofer	2.223.458	49,70
Dr. Alexander Van der Bellen	2.254.484	50,30

Avusturya siyaseti Almanya'nın geneliyle her zaman paralellikler göstermese de, özellikle Bav- yera eyaleti ile Avusturya arasındaki benzerlikler gözden kaçmaz. Merkel liderliğindeki Hristiyan Demokrat CDU-CSU birlik partisi, Avusturya'da- ki küçük kardeşi ÖVP'nin yaşadığı dramatik oy kaybının bir benzerini Almanya da yaşamaktadır. CDU-CSU birliği efsanevi genel başkanları Konrad Adenauer sonrası Almanya'da imkansız sanılanı başarmış ve kuzeyde Protestanların, güneyde ve Köln havalisinde Katoliklerin oylarını konsolide ederek

kemikleşmiş bir seçmen kitlesine kavuşmuştu. 30 yıl savaşları sonrası birbiri ile asla barışmaz sanılan bu iki kitle Hristiyan Demokratlar çatısı altında bir araya gelmiş ve söz konusu parti SPD (Alman Sosyal Demokrat Partisi) ile birlikte Almanya siyasetinin merkezini teşkil etmiştir. Ancak AB’de yaşanan ekonomik kriz, Yunanistan Kurtarma Paketleri ve mülteci krizi ile birlikte Alman seçmenin Merkel’in partisine verdiği destek tarihinin en düşük oranına gerilemiştir. Mülteci krizi Alternatif Parti (AfD) isminde bir partinin doğmasına sebebiyet vermiştir. Hristiyan Demokrat seçmen havuzundan önemli bir kitleyi kendisine çekmeyi başaran AfD, Merkel’in siyasi kariyerini riske eder hale gelmiştir. O kadar ki Merkel her fırsatta Türkiye’ye gelir olmuş, mülteci sorununa ne pahasına olursa olsun bir çözüm üretmeyi siyasetinin öncelikli maddesi haline getirmiştir.

Almanya’dakine benzer bir tablo Fransa’da da karşımıza çıkmaktadır. Marine Le Pen liderliğindeki “Front National” yüzde 25’lere varan oy oranıyla Fransa siyasetinde belirleyici bir rol oynar hale gelmiştir. Hollanda’da İslam karşıtlığından başka somut bir söylem üretmeyen Geert Wilders liderliğindeki “Partij voor de Vrijheid” oy oranını yüzde 15’in üzerine çıkarmıştır. Yunanistan’da “Altın Şafak Partisi”nin, Macaristan’da “Jobbik Partisi”nin yükselişi kayda değerdir. Bu durumun sebepleri tafsilatlı bir analize muhtaç olmakla birlikte ana hatlarıyla altını çizmemiz gerekenler şunlardır:

- **Merkez Siyasetin Çözüm Üretememesi:**

Uzun yıllardır iktidarda olan merkez partilerin, özellikle son dönemde yaşanan ekonomik sorunlara kalıcı çözümler üretememeleri ve artan işsizlik sorununun son yıllarda tüm Avrupa’da gündemin birinci maddesi olması. Savaş sonrası dönemde kıtanın kalkınmasında büyük pay sahibi olan göçmenler işsiz Avrupalılar tarafından işsizliğin asıl sebebi olarak görülmüş ve göçmenler yerli halkın işini elinden alan işgalciler olarak görülmeye başlanmıştır. Bununla birlikte işini kaybeden ve bu sebeple sosyal yardımla geçinmek durumunda kalan göçmenlere

yönelik üretilen “sosyal asalak” söylemi aşırı sağ siyasetler tarafından da sık sık zikredilir hale gelmiştir. Alt gelir sınıfına mensup seçmen böyle bir ortamda kurtuluşu göçmenleri ülkelerinden defedeceğini umduğu aşırı sağ partilerde görür hale gelmiştir.

- **Yükselen İslam Karşıtlığı:** 11 Eylül paradigması Avrupa’da meyvelerini vermeye devam etmektedir. Müslümanlar sadece göçmen olmaları sebebiyle değil, dini aidiyetleri sebebiyle de istenmeyen kimseler ilan edilmiştir. Aşırı sağ partilerin temel söylemini “Avrupa’nın İslamlaşmasına karşı birlik” teşkil etmiş, Hristiyan semboller aşırı sağ partiler tarafından seçim malzemesine indirgenmiş, mitinglerde halka elindeki haç ile hitap eden siyasetler vaka-i adiyeye haline gelmiştir. Aşırı sağ siyasetçilerin İslamiyet ve Müslümanlar hakkındaki sert söylemleri Hz. Muhammed’e yönelik ağır hakaretlere kadar varmıştır. Özellikle Strache liderliğindeki FPÖ “Vi-yana İstanbul Olmayacak!”, “Minare Değil Çan Kulesi!” gibi seçim afişleri ile Müslümanları Hristiyan Avrupa’nın yıkıcısı olarak hedef haline getirmiştir. Aşırı sağ partiler İslam karşıtlığını kullanarak özellikle Slav kökenli göçmenlerin de oylarını çekmeyi başarmışlardır. Strache, işi seçim afişlerinde yer alan fotoğrafında Ortodoks dua bilekliği ile poz vermeye kadar varırmıştır.

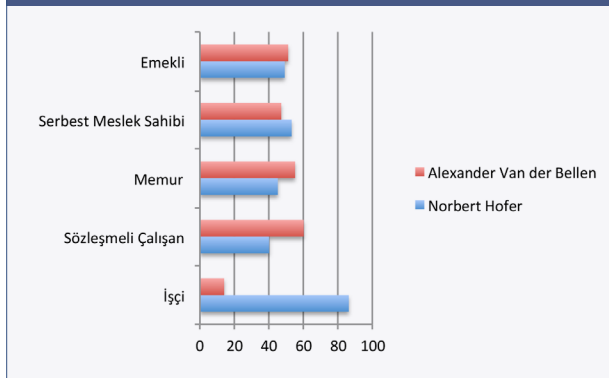
- **2015 Mülteci Krizi:** 11 Eylül paradigmasının uzun süredir ötekileştirdiği Müslümanların 2015 mülteci krizi ve yığınlar halinde Avrupa’nın kapılarına dayanması yaratılan İslamlaşma algısını körüklemiştir. Mültecilere yönelik aşırı sağ siyasetçiler tarafından geliştirilen söylem savaş kurbanı oldukları aşikar olan bu insanların işgalci olarak algılanması sonucunu doğurmuştur. Bu duruma en güzel örnek Papa Franziskus ile Macaristan’ın Sze-ged Piskoposu László Kiss-Rigò arasında yaşanan gerilimdir. Ortaya çıkan barınma sorunu karşısında Katolik kiliselerini mültecileri misafir etmeye çağıran Papa Franziskus, Kiss-Rigò’nun beklenmedik tepkisiyle karşılaşmış, Rigò “Papa ne dediğini bilmiyor, meselenin ciddiyeti hakkında en ufak bir fikri dahi yok. Bu bir göç dalgası değil, aksine işgal hare-

ketidir!” diyerek Kilise’nin “yanılmaz” başına karşı isyan bayrağını açmıştır. Mülteci akını karşısında dehşete kapılan Avrupalı seçmen, mültecilere karşı en sert söylem sahibi aşırı sağ partilere yönelmiştir. O kadar ki yapılan kamuoyu araştırmaları kısa süre öncesine kadar aşırı sağ partilere oy vermeyi aklının ucundan bile geçirmeyen eğitilmiş bir kitlenin dahi bu partileri desteklediğini ortaya koymaktadır.

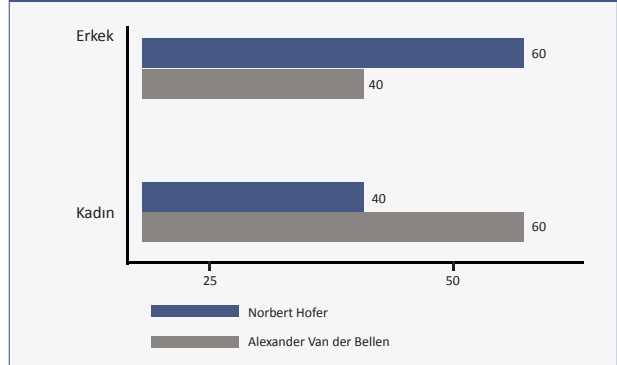
- **Aşırı Sağ Söylemin Meşrulaşması:** İkinci Dünya Savaşı sonrası uzun yıllar dile getirilmesi mümkün görülmeyen aşırı sağ söylemler doksanlı yıllar ile birlikte normalleşme sürecine girmiştir. AB’nin “temel Avrupa değerleri” arasında zikrettiği ifade hürriyeti aşırı sağ söylemleri de kapsayıcı bir biçimde yorumlanmıştır. Aşırı sağ siyaset kendisine sunulan sahayı dinamizmi ile her geçen gün genişletmeyi başarmıştır.

Yukarıda zikretmeye çalıştığımız örnekler ve özetlemeye çalıştığımız sebepler ışığında Avusturya cumhurbaşkanlığı seçimlerinin tüm Avrupa’da kendisini ortaya koyan genel bir sorunun semptomu olduğu ifade edilmelidir. Merkez siyasetten ümidini kesen Avrupalı seçmen popülist siyasete yönelmiş; İspanya (ve kısmen Yunanistan) haricindeki hemen hemen tüm Avrupa ülkelerinde söz konusu yönelim popülist sağa tevcih olmuşken, İspanyol seçmeni çözümü popülist sol “PODEMOS Partisi”nde aramıştır. Yunanistan’da “SYRIZA”nın elde ettiği seçim başarısı “Altın Şafak”ın yükselişini tartışılır olmaktan çıkarmıştır.

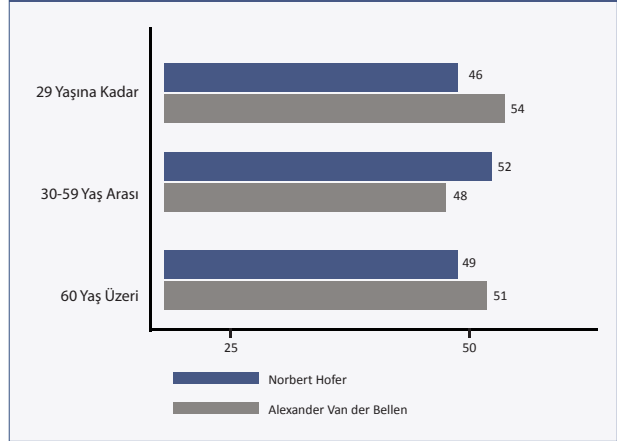
TABLO 3. SOSYAL GÜVENCEYE GÖRE SEÇMEN DAVRANIŞI (YÜZDE)

TABLO 4. CİNSİYETE GÖRE SEÇMEN DAVRANIŞI (YÜZDE)

TABLO 5. YAŞ ARALIĞINA GÖRE SEÇMEN DAVRANIŞI (YÜZDE)

SEÇİMLERİN AVRUPA BİRLİĞİ'NE YANSIMASI NASIL OLUR?

Avrupa’da yükselen aşırı sağ akımların özellikle Rusya tarafından finanse edildikleri ve bu a mensup partilere büyük bir nakit akışının olduğu bilinmektedir. Aşırı sağ hareketlerin dış bağlantıları konusuna Avusturya özelinde yaklaşacak olursak, Haider’in FPÖ’sünde yaşanan krizin ve partinin FPÖ-BZÖ olarak ikiye ayrılmasının temelinde de dış kaynaklı finansal desteğin olduğu delilleriyle ortaya konmuş durumdadır. Haider’in dönemin Libya lideri Muammer Kaddafi’den milyonlarca dolarlık destek aldığı ortaya çıkmasıyla birlikte gözler Avusturya aşırı sağına dönmüş, Haider ve partisi sorgulanır hale gelmişti. Elbette dar gelirli bir kitlenin desteğini alan aşırı sağın finans sorununu aşmak için dış kaynaklı yardımlara tevessül etmesi akla uzak düşmemektedir. Bununla birlikte Rusya’nın Avrupa aşırı sağı içinde

ne oranda etki sahibi olduğunu kestirmek oldukça güçtür. Ukrayna ile yaşanan doğalgaz krizi ve Kırım hadiselerinde Rusya, AB ile açıkça karşı karşıya gelmiş ve çıkarlarının çatıştığını açıktan açığa dillendirmekten çekinmemiştir. Putin ile yeniden “Büyük Rusya” hayalleri kurmaya başlayan Rusya, AB’nin uzun vadede kendi etki alanı saydığı Doğu Avrupa’ya doğru genişlemesinin önüne geçmek için Birlik içinde birtakım engeller çıkartacaktır. Rusya’nın, çıkarları önünde en büyük engellerden birisi olarak gördüğü AB’yi zayıflatıcı politikaları çerçevesinde etki edebileceği elverişli grubun aşırı sağ olduğu bir sır değildir. Rusya ile Türkiye arasında yaşanan uçak krizinde de Türkiye’ye en ağır eleştirilerin Avrupa’daki aşırı sağ partilerden gelmesi bu bakımdan son derece anlaşılır bir durumdur.

Öte yandan açıkça ortaya konması gereken bir durum da Rusya’nın tahriki yahut teşviki olsun ya da olmasın, Avrupa içindeki aşırı sağ hareketlerin AB’ye karşı şüpheli bir tutumdan beslendikleridir. Hemen hemen tüm aşırı sağ partiler AB’nin karşısında yer almakta ve Birlik’ten ayrılmayı siyasal bir vaat olarak dile getirmektedir. Birliğin dağılması ise İngiltere Başbakanı David Cameron’ın ifadesiyle küçümsemenin ancak ciddiye alınması gereken bir ihtimal olarak karşımızda duruyor. İngiltere’de giderek yükselen AB karşıtı seslerin, Birlik’in diğer üye ülkelere de yüksek perdeden etki etmesinin an meselesi olduğu uzun süredir dillendirilmektedir. Avam Kamarası’nda 17 Mayıs günü kabine programını ilan eden Kraliçe, beş hafta sonra AB’den ayrılıp ayrılmamayı oynayacak olan İngiltere halkına bu süreçte refakat etmeyi hükümetin görevleri arasında zikretti bile. Şu bir gerçek ki AB’yi uzun vadede asıl tehdit eden şey ekonomik krizler ve siyasal anlaşmazlıklar değil, aşırı sağın önlenemez yükselişi olacak. Siyaset bilimcilerin ve politika analistlerinin üzerinde ittifak ettikleri en önemli konu ise gelecek Avrupa Parlamentosu seçimlerinde aşırı sağ blokun her zamankinden daha güçlü bir oranda Strasburg’da temsil edileceğidir.

Aşırı sağın yükselişinin etkisini göstereceği en önemli başlıklardan birisi ise şüphesiz AB-Türkiye

ilişkileri olacaktır. Merkez siyasetin, dolayısıyla devlet aklının siyasete yön verdiği bir ortamda dahi hiçbir zaman Türkiye’ye karşı olur tarafından yaklaşmayan Avrupa ülkelerinin bünyesinde güçlenen aşırı sağın tazyikiyle Türkiye’ye karşı her zamankinden daha sert bir tutum takip edecekleri kuvvetle muhtemeldir.

AVRUPA VE AB AŞIRI SAĞIN YÜKSELİŞİNE NEDEN TEPKİSİZ?

Gerek AB içinden gerek Avrupa siyasal çevrelerinden aşırı sağın yükselişine karşı ciddi bir tepki gösterilmediği eleştirilerine karşı birkaç cılız tepki örnek gösterilerek itiraz edilmektedir. Ancak söz konusu tepkilerin meselenin ciddiyetine oranla yok hükmünde olduğu aşîkar. Aşırı sağa karşı bu tepkisizliğin en önemli nedeni ise Avrupa siyasetinin bizzat beslemekten imtina etmediği aşırı sağa karşı tepki vermenin kıtanın iç dinamikleri ile açıkça çelişmesi olarak yorumlanabilir. Bununla birlikte Birlik ülkeleri arasında özellikle iç siyasal dinamikleri dikkate alarak dış politikasını şekillendiren popülist bir siyasetin giderek hakim hale geldiği gerçeğini de gözden kaçırmamakta fayda var. Söz konusu tepkisizliğin nedenlerini kısaca özetleyecek olursak karşımıza şu başlıklar çıkmaktadır:

- **Siyasal Zeminin Sağa Kayması:** Avrupa İkinci Dünya Savaşı sonrası kurguladığı siyasal ve sosyal yapısını ortak kabul ettiği değerler üzerine bina etti. Bununla birlikte söz konusu değerlerin devamını sağlayan en önemli şeyin ekonomik refah olduğu ortaya çıktı. Avrupa, “Avrupalı Değerler” adını verdiği ideallerden giderek uzaklaşmaya başladığının farkında bir siyasal akıl tarafından yönetilmektedir. Öte yandan kamuoyundan gelen baskılara karşı direnemeyen siyasetin zemini büyük ölçüde sağa kaymış durumdadır. Sağ popülist partiler fütursuzca aşırı sağ söylemlere baş vururken, sağ muhafazakar partiler de popülist söylemlerden kaçınmıyor. Buna mukabil, ortanın solu olarak ifade edebileceğimiz sosyal demokrat partiler ise, daha sağa kaymış olan sağ muhafazakar partilerin boşalttığı alana hitap etme gayretini gizlemez hale geldiler. On yıl öncesine kadar ancak Hristiyan de-

mokrat politikacıların dillendirebilecekleri birtakım söylemlerin sosyal demokrat politikacılar tarafından açıkça dillendirilmesinin en önemli sebebi budur. Söz konusu partilerin mülteci krizi karşısında takındıkları tutum bu iddiamızın en önemli dayanak noktası olarak gösterilebilir. Siyasal zeminin sağa kaymasının en önemli sonucu ise, birkaç sene öncesine kadar tahammül edilemez kabul edilen aşırı sağ söylemlerin kamuoyunda bulduğu karşılığa istinaden yüksek sesle dillendirilmesi olarak karşımıza çıkıyor. Doksanlı yılların siyaseti açısından açıkça faşizm tehlikesi olarak görülen siyasal argümanlar artık Avrupa merkez siyasetinin bir parçası olmuş durumda. Böyle bir ortamda aşırı sağa tepki göstermesi umulan siyasal çevrelerin tepkilerinin de cılızlaşması son derece tabii bir hal alıyor.

Siyasal zeminin sağa kayması elbette en fazla aşırı sağın işine yaradı zira Avusturya'da da açıkça ortaya çıktığı gibi dozu yüksek sağ söylemler kullanan merkez partileri, söz konusu söylemin yaratıcısı aşırı sağ partilerin halktan aldığı desteği almayı başaramadılar. Dolayısıyla merkezin sağa kayması, sağ popülizmi en iyi yapabilen partilerin parlamaıyla sonuçlandı.

• **Avrupa'nın Yeni "Öteki"sinin Müslümanlar Haline Gelmesi:** Uzunca bir süredir kanıksandığı için vaka-i adiyeden görülen, bu sebeple genellikle çabucak geçirtilen bir gerçek de Müslümanların Avrupa'da sahip oldukları negatif imajdır. 11 Eylül sonrası yaratılan "terörle bağlantılı" Müslüman imajı, Müslümanlara yönelik her türlü tepkinin güvenlik endişesiyle başvurulmuş masum reaksiyonlar olarak görülmesiyle sonuçlandı. Bu çok iddialı bir önerme olarak görülebilir ancak kamuoyunun genel tepkilerine bakıldığında İslamiyet ve Müslümanlar hakkında öne sürülen iddianın özensizce ele alınması ve Müslümanların sürekli bir tartışma malzemesi haline gelmesi bu iddiayı destekler mahiyettedir. Seksen yıl önce Yahudilere karşı geliştirilen reflekslerin bir benzerinin Müslümanlara karşı geliştirildiği muhakkaktır. Buna karşın Holokost tecrübesinden yola çıkan Avrupa'nın devlet aygıtını

söz konusu tartışmaların dışında tuttuğu, bununla birlikte sivil toplumun neredeyse bütün imkanlarıyla Müslümanlara yönelik geliştirilen nefret dilini beslediği açıkça gözlemlenmektedir. Böyle bir ortamda Müslüman karşıtı söylemlerle yükselen aşırı sağa karşı tepki ortaya koymak, Avrupa'nın bizzat sürdürdüğü politikalar göz önünde bulundurulursa anlamsızlaşıyor. Bu sebeple aşırı sağ Avrupa'da ciddi bir tepkiyle karşılaşmadan, Müslümanları bir güvenlik tehdidi haline getiren politikaların meşrulaştırılmasında bir araç olarak kullanılmaktadır.

• **Aşırı Sağ Yükselişin Diplomaside Araç Haline Gelmesi:** Özellikle Arap Baharı sonrası Ortadoğu'da rol kapma kavgasına girişen Batı ülkeleri aşırı sağ tarafından ortaya konulan ve kamuoyunda karşılık bulan argümanları diplomaside bir araç olarak kullanmaktan kaçınmıyor. Bir yandan DAİŞ tehlikesini gündemde tutarak radikal eğilimlerle mücadeleyi güvenlik politikalarının ayrılmaz bir parçası haline getiren Batı, öbür yandan bu söylem üzerinden Ortadoğu politikaları üzerinde nüfuz sahibi olmaktan vazgeçmiyor. Söz konusu argümanları Batı blokunun önemli bir parçası olan AB açısından her zaman olduğundan daha işlevsel hale getiren şey ise, bu söylemin AB'nin diploması masasında elini güçlendirmesidir. Avrupa'nın kendisini tehdit altında imiş gibi göstermesine yarayan bu argüman sayesinde AB güvenlikçi politikaları geniş halk kesimleriyle pazarlık yapmak zorunda kalmadan tatbik eder hale gelmektedir.

Aşırı sağ söylemler elbette sadece Ortadoğu politikaları açısından konforlu bir argüman olmakla sınırlı kalmıyor. Özellikle Türkiye ile ilişkilerde iç kamuoyu baskısı bahane edilerek çıkartılan engellere her geçen gün bir yenisi ekleniyor.

Özetlemeye gayret ettiğimiz bu sebepler göz önünde bulundurulduğunda aşırı sağ yükselmenin Avrupa'da ciddi bir tepkiyle karşılaşmasının hem olanaksız hem de çıkarlar itibarıyla gereksiz olduğu sonucuna varabiliriz. Avrupa siyaseti bizzat sağa kayarken aşırı sağ kıta siyaseti açısından sadece bir ton farklılığı olarak algılanır hale gelmektedir.

SONUÇ

AB ile Türkiye arasında imzalanan ve vize serbesti-yeti şartına bağlı olan geri kabul anlaşmasının ha-yata geçip geçmeyeceği AB'nin geleceği açısından son derece belirleyici olacaktır. Türkiye'nin karşı-sına kabul edilmeyeceği açık bir Terörle Mücadele Kanunu değişikliği şartı koyan AB açıkça ipe un sermiş; Merkel tarafından “anlaşmanın suya düş-mesinden memnun olan birtakım siyasiler” olarak adlandırılan kimseler açıkça Avrupa'da yükselen aşırı sağın değirmenine su taşımıştır. Mülteci kri-zi sonrası zaten “sınırları olmayan Avrupa” idealine büyük bir darbe niteliğinde olan sınırlara dikenli tel

çekme politikaları AB açısından belki de sonun baş-langıcı olmuş, yaşanması muhtemel yeni bir mülte-ci dalgasının AB'ye son darbeyi vurup vurmayacağı merak konusu haline gelmiştir. Avrupa kendisini birlik haline getiren değerlerden gittikçe uzaklaştı-ğının farkında olarak aşırı sağın yükselişine seyirci kalmakta, gelecek hakkında ise ümit verici sinyaller ortaya koymamaktadır. Avusturya'da yapılan cum-hurbaşkanlığı seçimleri Avrupa kamuoyunun geldi-ği noktayı ortaya koyması bakımından son derece önemlidir zira Avrupalı seçmenin iki kutba ayrılışı-nı ortaya koyan en aktüel örnek olarak karşımızda bu seçim durmaktadır.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

SETA | İstanbul

Deftardar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington D.C. 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Cairo

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985